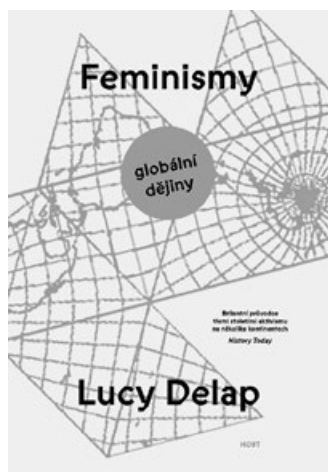

GLOBÁLNÍ DĚJINY TOHO SLOVA NA F

Barbora Votavová

Lucy Delap
Feminismy. Globální dějiny
přeložila Alžběta Vargová
Host, Brno 2022
376 stran

Některé antifeministky v Česku se často vydávají za svůj pravý opak a obvykle se při tom zaklínají dvěma věcmi: esencialismem a orientalismem. V prvním případě se odkazují k domnělé danosti genderových rolí a boj za ženská práva prezentují jako obranu přirozeného ženství, v tom druhém obrazej pozornost výlučně na nerovná práva žen mimo severoatlantický kontext. Kniha historičky Lucy Delap, která vyšla letos na podzim v Hostu, je proti oběma pokrouceným pohledům na ženská práva a feminismus užitečným protilékem.

Autorka v knize odmítá pojetí dějin feminismu jako jednoho proudu nebo hnutí, odmítá vykládat ho chronologicky nebo jako západní, bílý či privilegovaný vynález. Namísto toho přináší mozaiku přístupů, osobností, literárních děl, písní či přímých akcí, kterou staví podle neobvyklého vzorce. Jednotlivé střípky tu spojují třeba koncepty

snů, vizí o utopických společnostech přijatelnějších pro ženy, myšlenek, intelektuálních inovací, prostorů, předmětů či pocitů. Přináší tak zásadní poznatky k debatám, které se ve střední Evropě s oblibou vedou třeba o utlačivosti hidžábů nebo k otázce přirozenosti ženských pečujících rolí.

Kniha je skoro nevyčerpatelným zdrojem inspirací k dalšímu prozkoumávání asijských, afrických či jihoamerických feministických osobností, umělkyně, aktivistek a hnutí. Zpracovává tři století feminismu, do něhož zahrnuje i elementy, které se tak samy neoznačovaly, ať už proto, že časově předcházely samotnému pojmu, nebo z rozličných strategických důvodů. Odmítáním koloniální, západní nebo heteronormativní perspektivy výrazně rozšiřuje záběr a zpracovává kouty světa a proudy, o kterých jsme se v češtině zatím často neměli možnost dočíst. I tak je ale zarážející, že jednou z prvních do češtiny přeložených knih, které se zabývají nezápadním feminismem či intersekcionalitou, je právě kniha bílé Britky, která navíc skoro úplně vypouští strukturální povahu nerovností napříč časem i prostorem. V českém překladu nikdy nevyšly mnohé zásadní feministické texty, obzvláště pokud jde o osobnosti černošského, queer nebo intersekcionalního feminismu. Nebyť slovenského nakladatelství Aspekt, bez znalosti angličtiny bychom si nepřečetli nic od bell hooks, první překlad Audre Lorde vyšel teprve vloni, a dokonce ani od Roxane Gay nelze najít více než jednu knihu. Slabostí českého vydání je tedy především to, že historiograficky a skoro encyklopedicky zpracovává zdroje, z nichž mnohé jsou feministickým kánonem, pro český knižní trh je však jejich primární, političtější podoba neznámá.

Větší slabinou českého vydání knihy je však její překlad. Ani originál není napsán příliš srozumitelně. I přesto, že jde o historiografickou práci s originálním přístupem, jsou mnohé konstrukce zbytečně komplikované a složitá souvětí ubírají na srozumitelnosti. Český překlad tento dojem ještě umocňuje, místy je

obtížné sledovat myšlenku v odstavci nebo vyčíst, co má daným souvětím být vyjádřeno. Zarážející je i to, na kolika místech je v češtině použito generické maskulinum, které do feministické publikace rozhodně nepatří — na mnoha místech se mu překladatelka vyhýbá, je v tom ale značně nekonzistentní.

Feminismy Lucy Delap jsou tedy každopádně zajímavou, potřebnou a objevnou knihou, její možný dopad na úroveň české veřejné debaty o feminismu je však komplikovaný. Kromě nepříliš hladkého překladu za to může i fakt, že jde o historickou práci, která téma feminismu pojímá až příliš popisně, a relativizuje tak problematičnost mnohých odnoží, jejichž skutečně feministická podstata je snadno zpochybnitelná. V pestré mozaice vedle sebe stojí naprosto protichůdná hnutí, která se vzájemně popírají — což Delap zmiňuje, ale až na výjimky nijak nehodnotí. V textu tak trochu zaniká, že ženská práva jsou, stejně jako ta lidská, jenom jedna. A že zkrátka mluvit o nacionalistickém, transfobním, orientalistickém nebo jakémkoli jiném „feminismu“ nepovažujícím všechny ženy za hodné stejných práv, důstojnosti a bezpečí v sobě skrývá potenciální nebezpečí. Na knižním trhu, kde chybí tolik zásadních textů intersekcionalních autorek, a ve společnosti, kde se k feminismu nehlásí ani jediná aktuální kandidátka na prezidentku Danuše Nerudová, tak může mozaika *Feminismů* působit až příliš rozostřeně.

Čím více knih, které pomáhají pochopit strukturální povahu nerovností a jejich vzájemné propojení, bude vycházet, tím větší smysl budou mít i knihy s menším zápletem, zato větším záběrem, jako jsou právě *Feminismy*. ●

